

ĐIÊU TÀN

Chế Lan Viên

Đầu mệnh mang

Biết làm sao tìm ra thanh kiếm sắc
Đề cắt phẳng làn cổ của ta đi ?
Đã tràn trề, chứa chan bao tội ác
Đỉnh sọ này lưu lại để làm chi ?

Chực ngăn giùm đùng cho nguồn máu vọt
Khí tanh hôi ghê tởm cả muôn người!
Đừng nêu cao đầu lên cho những giọt
Não bùn như lầy lụa cả hoa tươi.

Lắp cho ta lấy những thành sọ trắng
Một khối đầu bát ngát tựa không gian
Cho ta chứa lấy một trời im lặng
Cho ta mang lấy muôn vạn linh hồn

Cho ta đựng cả một bầu sao rụng
Cả một nguồn trắng sáng cả muôn hương
Cho sọ ta no nê bao ý mộng
Cho hả hê, ngậy ngất rượu Đau Thương!

Đầu Roi

Tội ác còn chuyên rung bao thớ thịt
Tiếng gươm đưa thâu đến não cân ta,
Có phải chẳng còn trào bao suối huyết ?
Có phải chẳng còn dội tiếng đầu sa ?

Loài người đến làm chi bên bãi chém
Lấy máu đào tô thắm nét môi tươi ?
Hay tìm điệu nhạc vang trong lưỡi kiếm
Vụt ngang trên đỉnh sọ hải hùng roi ?

Trường chinh chiến đang còn, vòng tranh đấu
Vẫn thảng ngày dày xé xác muôn người
Bày ra chi tân trò đầy xương máu
Trong pháp trường u uất khí tanh hôi ?

Hãy trả lại đầu lâu cho thi thể
Và hãy chôn trong cùng đáy mồ sâu
Đừng có để những đêm mờ vắng về
Phải dội vang tiếng khóc quý không đầu!

Độc sách

Ta nằm đọc sách trong vườn chuối
Chim khách trên hành hót líu lo
Gió bay nhộn nhịp không ra lối
Hoa tàn luống cuống chẳng nên thơ.

Trời xanh ới hỡi! Xanh khôn nói
Hồn tôi muốn hiểu chẳng cùng cho!
Có cánh chim gì bay chơi với
Chết rồi! Nó lạc giữa Hư Vô!

Kia kia nắng nở hoa muôn sắc
Trên những tàu tiêu rợn ý trình
Kia kia, nắng bọc muôn hình xác
Những nét thơ tràn cổ sách xinh.

Đội người Chiêm nữ

Tối hôm nay chị Hằng nghiêm nghị quá
Dãy cây vàng đội mộng, đứng im hơi
Không một mối trăng gà rung muôn lá
Không một lần mây bạc vẩn chân trời.

Thành Đồ Bàn cũng thôi không nức nở
Trong sương mờ huyền ảo, lắng tai nghe
Từ một làng xa xôi bao tiếng mõ
Tàn dần trong im Lặng của đồng quê

Bên cửa Tháp ngóng trông người Chiêm Nữ
Ta vẫn mơ nhìn không khí băng khuâng:
Vài ngôi sao lẻ loi hồi hộp thờ
Một đôi cánh tơ liễu nhúng trong trăng!

Nàng không lại, và nàng không lại nữa
Cả thân ta dần tan trong hơi thở
Một đêm nay, lòng hỡi, biết bao sầu!
Kìa trời cao, tràn mãi chín từng cao
Hồn ta bay trong làn khói tỏa,
Chẳng biết rồi lưu lạc đàn nơi nao ?

Đừng lãng quên

Ôi rô dại muôn người trên quả đất
Trí vô tư theo đuổi mộng nông cuồng,
Ở trần gian, muốn thoát khỏi U Buồn,
Trong cõi sống, ung ra vòng khổ sở,
Đua nhau cười, không đua nhau nức nở
Tháng ngày qua, theo đuổi ánh Vui Tươi
Ôi biết bao rô dại của muôn người!
Họ muốn lấy Mạn Quên che lấp cả
Cả Đau Thương, cả Dĩ Vãng xa xôi!
Hỡi muôn người, hãy xa dòng Quên Lãng
Đề sâu, lo, buồn, giận đấm say lòng
Cứ yêu thương, cứ nhớ tiếc, mơ màng!
Những cảnh cũ không bao giờ còn nữa
Cho đến lúc hồn ta trong hơi thở
Vẫn yên vui về cõi chết xa xôi!
Vi U Buồn là những đoá hoa tươi
Và đau khổ là chiến công rực rỡ
Quên sao được! hỡi loài người ngu dại
Quả tim ta là một khối U Buồn
Mạch máu ta là những mối Đau Thương
Mà quả đất là khối sầu vô hạn
Mà mỗi người là một lời ta thân
Của Hóa Công reo rắc xuống trần ai!
Cứ khóc đi những cảnh cũ xa xôi!
Cho hồn ta rộng lan vào Dĩ Vãng,
Cứ than đi những ngày vui có hạn,
Cho thân ta tan với hạt châu rơi!

Đám ma

Dưới hàng tre cao gieo làn bóng mảnh
Ánh đuốc mờ nhợt nhạt lạnh lùng soi
Chiếc hòm con êm đi trong sương lạnh
Người mẹ già nức nở lên đôi hồi.

Ta lặng lẽ nhìn muôn sao tự hỏi:
Mảnh hồn ta tiêu diệt tự bao giờ?
Mà trong chiếc hòm con kia u tối,
Có phải chẳng thi thể của người ta ?
Văng vẳng nghe trong không giới bao la
Một vì sao êm gieo lời đáp lại!

Đêm tàn

Ta cùng Nàng nhìn nhau không tiếng nói
Sợ lời than lay đổ cả đêm sâu,
Đôi hơi thở tìm nhau trong bóng tối,
Đôi linh hồn chìm đắm bể u sầu.

Chiêm nương ơi, cười lên đi, em hỡi!
Cho lòng anh quên một phút buồn lo!
Nhìn chi em chân trời xa vợi vợi
Nhớ chi em sầu hận nước Chàm ta ?

Này, em trông một vì sao đang rụng;
Hãy nghiêng mình mà tránh đi, nghe em!
Chắc có lẽ linh hồn ta lay động
Khi vôi vàng trở lại nước non Chiêm.

Lời chưa dứt bóng đêm đã vụt biến!
Tình chưa nồng, đã sắp phải phôi pha!
Tình trần gian vùng ô kia đã đến
Gỡ hồn Nàng ra khỏi mảnh hồn ta!

Đêm xuân sâu

Trời xuân vắng. Cỏ cây rên xào xạc
Bóng đêm luôn hoảng hốt mãi không thôi.
Gió xuân lạnh, ngàn sâu thôi ca hát
Trăng xuân sâu, sao héo, cũng thôi cười ?

Trần đời lạnh, tháp Chàm sao ủ rũ
Hay hận xưa muôn thuở vẫn chưa nguôi ?
Hay lãnh đạm, Hời không về tháp cũ,
Hay xuân sang. Chiêm nữ chẳng vui cười ?

Bên tháp vắng, còn người thi si hỡi,
Sao không lên tiếng hát đi. người ơi ?
Mà buồn bã, âu sầu trong đêm tối,
Người vẫn nằm há miệng đón sao rơi.

Bóng tối

Cả cảnh vật trần gian cùng mờ xoá
Trong màu đen huyền bí. Ta bảo lòng
“Ngày mai đây muôn loài đều tan rã
Vũ trụ kia rồi biến ra Hư Không!”

Nhưng ai bảo đêm trần là cõi Chết ?
Này, muôn cây chấp nói điệu than dài

Này nghe chẳng trong trời sâu mờ mịt
Tiếng muôn trùng rên rĩ giọng bi ai ?

Trong làng xa tiếng trẻ thơ kêu khóc
Đàn chó già nguyên rủa bóng đêm lan,
Và mõ làng nào nùng reo lóc cóc,
Tựa đầu lâu reo dưới khớp xương tàn.

Cùng như thế nơi xa xăm trong cõi Chết,
Bao cô hồn vẫn sống thảng ngày qua,
Nước non Chàm chẳng bao giờ tiêu diệt,
Thảng ngày qua vẫn sống dưới đêm mờ.

Ta hãy nghe trong mồ sâu lạnh lẽo,
Tiếng thịt người nảy nở tiếng xương rên,
Ta hãy nghe mơ màng trong cỏ héo,
Tiếng cô hồn lặng thờ khí trời đêm!

Ta hãy nghe trong lòng bao đỉnh Tháp
Tiếng thờ than lời oán trách cơ trời,
Ta hãy nghe trong gạnh Chàm rơi lác đác,
Tiếng máu Chàm rỉ rỉ chảy không thôi.

Lòng hơi lòng! Biết đâu là Âm giới ?
Biết nơi đâu cõi sống của muôn người ?
Trong U Minh hồn ta đương lạc lối
Trông thảng ngày, yên đẽ lệ sâu rơi!

Cái sọ người

Này chiếc sọ người kia, mi hỡi!
Dưới làn xương mỏng mảnh của đầu mi;
Mi nhớ gì, tưởng gì trong đêm tối ?
Mi trông mong ao ước những điều chi ?

Mi nhớ đến cảnh pháp trường ghê rợn
Sọ muôn người lần lượt đuôi nhau rơi ?
Hay mi nhớ những đêm mờ rùng rợn
Hồn mi bay trong đốm lửa ma trôi ?

Có tìm chẳng, những chiều không tiếng gió,
Của người mi thi thê rữa tan rồi ?
Có tưởng lại mảnh hồn mi đau khổ
Đang lạc loài trong Cõi Chết xa xôi ?

Hỡi chiếc sọ, ta vô cùng rồ dại

Muốn giết ta trong sức mạnh tay ta!
Để những giọt máu đào còn đọng lại
Theo hồn ta, tuôn chảy những lời thơ.

Ta muốn cắn mi ra từng mảnh nhỏ!
Muốn điên cuồng nuốt cả khối xương khô!
Để ném lại cả một thời xưa cũ
Cả một dòng năm tháng đã trôi xa!

Cõi ta

Ôi bát ngát mênh mông như Âm giới,
Đây Cõi Ta rộng rãi đến vô biên!
Nơi an táng khổ đau trong huyết tối
Nơi sinh sôi, nảy nở những mầm Điên.

Nhưng cũng là nơi ai ôi bé nhỏ
Nơi khó dò, khó biết, khó suy tường
Nơi, cùng nhau, trước khi về đáy mộ
Xác hồn ta đã chia rẽ đôi đường.

Ta đứng trước cõi ta khôn hiểu thấu
Như không sao hiểu được nghĩa Thời Gian!
Mắt bừng nóng tự nhiên trào vọt máu
Hầu cam khô tan vỡ dưới lời than!

Ôi biết làm sao cho ta thoát khỏi
Ngoài cõi Ta ngập chìm trong bóng tối?
Cho linh hồn vọt đến xứ Trăng Mây
Cho ta là không phải của ta đây
Mà sát nhập vào tuổi tên cây cỏ!

Ôi! Mơ Mộng chìm ta trong suối Khổ.

Chiến tượng

Chim cam tiếng, nắng chiều không dám động,
Lá vàng kia sợ hãi cũng thôi rơi
Làn suối trắng ghen lời trong ngàn rộng
Bên hàng cây kinh khủng bật hơi cười.

Trên thảm lá máu chim muông loang lổ,
Tiếng ai đi rung động cả ngàn sâu ?
Hay im lặng chuyên mình trên màu đỏ ?
Hay rừng xanh lẫn nhẹ khối u sầu ?

Giữa ngàn rậm, muôn cây chen lá thắm
Voi Chàm đi lẳng lẳng, dáng uy linh
Cũng rung chuyên, dưới chân ngài, rừng núi thắm.
Dưới chân ngài rên rỉ lá vàng, xanh

Ngài lẳng đi mắt mờ sau màn lệ
Nỗi lo sầu mong nhớ quán theo chân,
Trên lưng già, chiếc bánh không vắng vẻ,
Phô tàn xanh tua đỏ ánh châu trong.

Bên sông vắng voi Chàm thôi cất bước
Để trôi theo sóng đến trời xa
Đến trời xa, nơi gió vàng tha thướt
Bên lâu đài lẳng ngủ dưới sương mờ.

Đến trời xa, nơi chiều kia, chiến tượng
Nặng nề đi theo tiếng trống thu không.
Lúc trong tối, cờ đào dần lẳng rưng
Lúc sông chiều, phơn phớt ánh sương hồng!

Nơi một sáng Đồ Bàn vang tiếng hát
Muôn binh Chàm thắng trận giờ quân về
Đàn chiến tượng, trong hương trầm man mác
Cùng oai hùng, lẳng lẽ, nặng nề đi.

Nơi, một sáng Đồ Bàn vang tiếng hát
Muôn binh Chàm thắng trận giờ quân về
Đàn chiến tượng, trong hương trầm man mác
Cùng oai hùng, lẳng lẽ, nặng nề đi

Nơi, một tối, máu gào vang chiến địa
Nơi, loa vang, ngựa hí với đầu rơi
Bầy voi Chàm hung hăng như sóng bể
Hung hăng theo ánh lửa của dân Hời.

Nơi, ôi những nơi, từ xưa kia, rục rờ
Những lâu đài, thành quách, với cung đèn!
Nơi ngựa hí xương rền vang trong gió
Nơi vang lừng tiếng hát vạn dân chiêm!

Những cảnh ấy thoáng về bên chiến tượng
Khiến voi Chàm hồi hộp lẳng nhìn ngây
Tiếng sông réo vang lừng trong nắng rưng
Mà tưởng như Dĩ vãng đến gần đây.

Ngài vội bước trong giòng sâu đón lấy

Những ngày xưa theo nước cuộn trôi về
Nhưng nước chảy, mơ tan, Ngài bỗng thấy
Cả không gian nhuần đượm về sâu bi!

Chiến tượng bỗng gằm văng trong gió rét
Để dư âm rung chuyển cả ngàn xanh.
Trong không trung tưởng vừa vang tiếng sét
Và muôn tinh cầu toang vỡ dưới trời thanh

Hồn trôi

Cô em ơi! chẳng xa cây toả bóng,
Sao cô không ngồi đợi giấc mơ nồng ?
Đến chi đây, cho thân cô rung động
Lớp hồn tôi êm rải khắp trời trong ?

Đừng hát nữa! Tiếng cô trong trẻo quá
Khiến hồn tôi tê liệt khó bay cao,
Này, im đi, nhìn xem, trong kẽ lá,
Một mặt trời giả đáng một vì sao.

Ngoài xa xa, không, ngoài xa xa nữa,
Thấy không cô, ánh nắng kéo hồn tôi ?
Đến những chốn êm đềm như hơi thở,
Nồng tươi như suối máu lúc ban mai.

Cô bảo: Hồn có hay không trở lại
Một khi trôi vào giữa giấc mơ cuồng ?
- Có, cô ơi, hồn tôi rồi trở lại
Với lòng điên, ý chết, với tình thương.

Khi cây chết

Khi cây chết, ta làm chim bơ vơ
Khi không gian đã hết những đợi chờ
Khi trưa xuống khóc trên lòng sông bể
Ta muốn ta mai sau là hạt lệ
Khóc trên lòng hậu thế cũng đau thương.

Mộng

Ta vừa thấy bóng Nàng trên cỏ biếc
Suối tóc dài em chảy giữa giòng trắng
Ta vừa nghe giọng sâu bi tha thiết
Của chiêm nương gòn gợn sóng cung Hằng.

Mộng tàn rồi! Bóng người Chiêm nữ ấy
Biết tìm đâu, lòng hỡi, dưới trăng ngà!
Trên trời cao giòng Ngân kia lặng chảy
Thấy cùng chẳng tha thiết bóng xiêm qua ?

Ta lặng lẽ nhìn ra ngoài cửa Tháp
Cả đêm nay vì sao buồn man mác!
Ngàn lau vàng hoa trắng ngập bao la

Vẳng đâu đây, rùng rợn dưới trăng mờ
Tiếng xương người mạnh va sườn quách gỗ
Rùng rợn như... tiếng vỡ sọ dừa ta!

Máu xương

Ta không muốn đợi ngày hơi thở tắt
Cánh Thời Gian bay chậm quá, người ơi!
Ngày cứ xuân, tuý cứ nóng, máu cứ tươi,
Biển Trần Gian. thuyền hồn không gặp bến,
Mà sầu não khổ đau nào ngót đến!

Hãy tìm cho một nấm mộ hoang tàn,
Đào đất lên, cạy cả nắp hòm sãng,
Hãy chôn chặt thân ta vào chốn ấy
Ta sẽ uống máu lan cùng tủy chảy
Ta sẽ nhai thịt nát với xương khô
Lấy hơi ma nuôi sống tấm hồn mơ
Luyện âm khí chuyển rung bao mạch máu.

Ngươi khóc lóc, thở than, ngươi run sợ ?
Có gì đâu cuồng dại, hỡi người ơi ?
Ai ? Trần gian không uống máu đào tươi ?
Không hút tận tủy xương bao kẻ khác ?
Trong tiếng cười, trong câu ca, trong điệu hát,
Trong những đêm đầy thịt, sáng nư mơ.
Có hay chẳng, ngươi hỡi, với xương khô,
Với máu đỏ, tuý nóng, mờ sắc rượu ?

Mơ trắng

Mây chấp lựa dài vây núi biếc
Sương xây mờ bạc dầu trăng vàng
Thuyền ai dờn nước sông Ngân ấy
Mà để sao sa xuống cõi trần,

Ai đổi đầu lâu trong nấm mộ

Tiếng khua vang rạn khắp đầu ta ?
Có ai rên rỉ ngoài thôn lạnh
Nnhư tiếng xương người rên rỉ khô ?

Mơ rồi! Mơ rồi! Ta mơ rồi!
Xạc xào chỉ có lá vàng rơi
Quanh mình bóng tối mênh mang cả
Thấp thoáng đôi hồi lửa đóm soi.

Những năm mờ

Hãy chôn sâu nụ cười trên môi thắm
Hãy giết đi lời hát đáy hầu người
Đừng tìm nữa, của hoa tươi, sắc thắm
Của muôn chim, tiếng ngọc bạn lòng ơi!

Vì mỗi phút vui tuổi thêm nhắc tới
Những điên cuồng chôn tận đáy hồn mơ
Những sâu muộn trong thành tim u tối
Trong mắt buồn, hình ảnh buổi ngâ thơ

Cả Dĩ Vãng là chuỗi mờ vô tận
Cả Tương Lai là chuỗi huyết chưa thành
Và Hiện Tại, biết cùng chăng hồi bạn
Cũng đương chôn lặng lẽ chuỗi ngày xanh!

Trong nắng hè lá tươi đà đổi sắc
Đệt mùa thu sắp đến. Tựa đời ta
Chuỗi ngày xanh, hòa theo nhau phai nhạt
Đệt tấm màn quàng liệm tấm hồn ta!

Những sợi tơ lòng

Tôi không muốn đất trời xoay chuyển nữa,
Vói tháng ngày biên biệt đuổi nhau trôi.
Xuân đừng về! Hè đừng gieo ánh lửa!
Thu thôi sang! Đông thôi lại nã lòng tôi!

Quả đất chuyển đây lòng tôi rung động,
Nỗi sầu tư nhàn thắm cõi Hư Vô!
Tháng ngày qua, gạch Chàm đua nhau rụng,
Tháp Chàm đua nhau đổ dưới trăng mờ!

Lửa hè đến! Nỗi cảm hờn vang dậy!
Gió thu sang thấu lạnh cả hồn thơ!
Chiều đông tàn, như mai xuân lộng lẫy,

Chỉ nói thêm sầu khổ với ưu tư!

Tạo hóa hỡi! Hãy trả tôi về Chiêm Quốc!
Hãy đem tôi xa lánh cõi trần gian!
Muôn cảnh đời chỉ làm tôi chường mắt!
Muôn vui tươi nhắc mãi về điêu tàn!

Hãy cho tôi một tinh cầu giá lạnh,
Một vì sao trợ trợ cuối trời xa!
Để nơi ấy tháng ngày tôi lẩn tránh
Những ưu phiền, đau khổ với buồn lo!

Sông linh

Dưới trời huyết, tháp Chàm buồn tư lự,
Khói lam chiều nũng nịu lướt ngàn xanh,
Bên đồi loáng ánh tà dương rực rờ,
Quần quại trôi giòng máu thắm sông Linh

Trong gió rét, tiếng huyết kêu rạo rục
N như cô hồn rạo rục bãi tha ma,
Khi ồ ạt như muôn năm không dứt,
Ồ ạt trôi nguồn máu chiến trường xa.

Khi hốt hoảng, muôn cô hồn rảo bước
Khi lâm ly, Hời khóc giữa đêm sâu,
Khi nhẹ nhàng, chiều thu kia tha thướt
Gió vàng êm ru lá dưới mây sầu.

Thi nhân sầu, nhìn theo giòng huyết cuốn
Tâm hồn trôi theo giải máu bơ vơ
Người vắng nghe, trong thành tim cuộn cuộn
Máu dân Chàm lồi mạnh đồng xương khô.

Ta

Sao ở đâu mọc lên trong đáy giếng
Lạnh như hồn u tối vạ yêu ma?
Hồn của ai trú ẩn ở đầu ta?
Ý của ai trào lên trong đáy óc,
Để bay đi theo tiếng cười, điệu khóc?
Biết làm sao giữ mãi được ta đây,
Thịt cứ chịu theo thú dục chua cay!
Máu cứ nhảy theo nhịp cuồng kê khác!
Đau đón thay cho đến cả linh hồn
Cứ bay tìm Chán Nán với U Buồn.

Đề đỉnh sọ trơ vơ trần ý thịt!
Mà phải đâu đã đến ngày tiêu diệt!

Ai bảo dùm: Ta có có Ta không?

Tạo lập

Trời hỡi trời! Hôm nay ta chán hết
Những sắc màu hình ảnh của Trần Gian!
Thịt bại rồi, nhân quan đà lả mệ
Thú điên cuồng ao ước vẫn khôn ngăn!

Ta nhắm mắt mặc yên cho Hiện Tại
Biến dần ra Dĩ Vãng ở trên mi
Thay đổi rồi vẫn còn thay đổi mãi
Không gian kia còn lúc chuyển thiên đi!

Nhắm mắt lại cho cả bầu bóng tối
Mênh mang lên, bát ngát tựa đêm sâu
Cho hồn phách say sưa trong giả dối
Về cõi âm chờ đợi những bao lâu

Cho từng sóng quỷ ma dần hiện hiện
Cho lời kêu, tiếng rú bật vang tai
Cho lẫn lóc, hôn mê trong Áo Huyền
Lãng quên đi giây phút cảnh trần ai!

Cho hồn ta vụt bay lên vôi vọi
Trong bóng đêm u ám của hàng mi
Kiêu ngạo rằng: "Đây là bầu thế giới
Tạo lập ra trong một phút sầu bi".

Thu

Chao ôi! Thu đã tới rồi sao ?
Thu trước vừa qua mới độ nào!
Mới độ nào đây, hoa rạn vỡ,
Nắng hồng choàng ấp dãy bàng cao.

Cũng mới độ nào trong gió lộng,
Nền lau bùng sáng núi lau xanh.
Bướm vàng nhẹ nhẹ bay ngang bóng
Những khóm tre cao rũ trước thành.

Thu đến đây! Chừ, mới nói rằng ?
Chừ đây, buồn giận biết sao ngăn ?

Tìm cho những cánh hoa đang rụng,
Tôi kiếm trong hoa chút sắc tàn!

Trời ơi! Chán Nản đương vầy phủ.
Ý tưởng hồn tôi giữa cõi Tang!

Tiếng trống

Trống cầm canh đầu đây nghe nặng trĩu
Trong tha ma dày đặc khí u buồn
Và vô tình, lay động những linh hồn.

Bỗng, vội vàng trong bao mồ lạnh lẽo
Liên miên giăng dưới ánh mờ trắng yếu
Những bóng người vùn vụt đuổi bay ra!

Những cô hồn! Không khí lặng như tờ,
Sao thôi rung. Lá vàng trắng biếng giải
Giòng Linh Giang nước mờ không dám chảy.

Các cô hồn lặng ngấm cõi Hư Vô
Rồi đua nhau trở lại trong trầm mờ
Để kinh khủng Trần Gian niềm sợ hãi.

Tiết trinh

Nền giấy trắng như xương trong bãi chém
Bỗng run lên kinh hãi, dưới tay điên
Tiếng búa đưa rợn mình như tiếng kiếm
Nạo những thành sọ trắng của ma thiêng.

Và hồn, máu, óc tim, trong suối mực
Đua nhau trào lên giấy khúc buồn thương,
Như không gian lừa vào ta chẳng dứt,
Những hương mơ say đắm mộng ngàn cuồng.

Có ai không, nắm giùm tay ta lại!
Hay bẻ giùm cán bút của ta đi
Lời thơ ta đầy những điệu sầu bi,
Đây hơi thịt, ý ma, cùng sắc chết,

Nữ nào để hung tàn ghi dấu vết,
Trên Hư Vô muôn nghĩa với muôn tên.
Của làn giấy áp đầy hơi Trinh Tiết ?
Như trinh nữ ngàn năm không dấu vết.

Trên đường về

Một ngày biếc thị thành ta rời bỏ
Quay về xem non nước giống dân Hời:

Đây, những Tháp gầy mòn vì mong đợi
Những đền xưa đổ nát dưới Thời Gian
Những sông vắng lê mình trong bóng tối
Những tượng Chàm lở lói rỉ rên than.

Đây, những cảnh ngàn sâu cây lá ngọn,
Muôn Ma Hời sờ soạng đất nhau đi
Những rừng thẳm bóng chiều lan hỗn độn
Lùng hương đưa, rộn rã tiếng từ qui!

Đây, chiến địa nơi đôi bên giao trận
Muôn cô hồn tử sĩ hét gầm vang
Máu Chàm cuộn thán ngày niêm oán hận,
Xương Chàm luôn rào rạt nổi căm hờn.

Đây, những cảnh thái bình trong Chiêm Quốc
Những cô thôn vàng nhuộm nắng chiều tươi
Những Chiêm nữ nhẹ nhàng quay lại ấp
Áo hồng nâu phủ phát xỏa lời vui

Đây, điện các huy hoàng trong ánh nắng,
Những đền đài tuyệt mỹ dưới trời xanh
Đây, chiến thuyền nằm mơ trên sông lặng,
Bầy voi thiêng trầm mặc dạo bên thành.

Đây, trong ánh ngọc lưu ly mờ ảo
Vua quan Chiêm say đắm thịt da ngà,
Những Chiêm nữ mơ màng trong tiếng sáo,
Cùng nhịp nhàng uyển chuyển uốn mình hoa.

Những cảnh ấy Trên Đường Về ta đã gặp
Tháng ngày qua ám ảnh mãi không thôi
Và từ đây lòng ta luôn tràn ngập
Nỗi buồn thương, nhớ tiếc giống dân Hời

Trăng diên

Khoan đã em! Nếp mình vào bóng lá,
Riết lấy anh cho chặt kéo hồn bay.
Ô kia nhìn, em ơi, trăng lả tả,
Rơi trên đầu chưa bạc những hàng cây!

Kéo giùm anh đi, em, hai vạt áo.
Kia bóng đêm kinh khủng chạy vào ta.
Nhạc đâu vang ? Không, không, hai tiếng sáo,
Đang đuổi nhau như đuổi những hồn ma.

Thôi hết rồi, bây giờ đầy ánh sáng,
Đã tràn lan, hể hả, chảy mênh mang!
À cũng còn vài vũng đêm u ám
Đang điên cuồng dấy dựa giữa vùng trăng.

Mà mảnh trăng cũng điên rồi em ạ
Bỗng dung sao rơi xuống đáy hố sâu ?
Chớ nói cười, hãy lắng nghe xem đã
Có rơi chẳng trong đáy của hồn đau!

Đứng đấy nhé. cho anh lên cung Quảng
Bảo cô Hằng: Điện ngọc rộng không cùng
Sao không đi, vào chỉ trong mây trắng
Cho ánh mờ bao phủ cả không trung ?

Em ghen à? Thôi anh không đi nữa đi,
Hãy lau ngay ngàn lệ đọng trong mi,
Đưa môi đây, này môi anh chan chứa
Rượu yêu đương bùng nóng của tình si

Vo lụa

Trăng là trăng! Ngoài kia thôi chan chứa
Thôi tràn trẻ ngây ngất những là trăng!
Góp cho tôi, cô ơi, muôn thước lụa
Đem ra vo trong sông của cung Hằng.

Cô không lụa ? hãy cởi phanh mảnh áo!
Áo cũng không ? quăng tuốt cái làn da!
Tôi mơ rồi, say rồi, điên thâu nào!
Muốn bay lên vo cả giải ngân Hà.

Có gì đâu mà hồn ma tụ lại
Mà sao rơi liên tiếp ở quang tôi ?
Tránh xa đi kéo cô Nương e ngại
Cứ bắt tôi chờ đợi suốt đêm thôi.

Im cả đi! Này này muôn tiếng thờ
Sấp bay ra từ kẻ những bàn tay
Hãy lắng nghe, nhạc tơ mềm dấy dựa

Trong nhạc trắng vang nổi khắp cung này!
Tay mỗi rồi! Không buồn lay động nữa!
Chừ, biết đâu là lụa, biết đâu là trắng ?
Ôi! Hồn tôi và hồn cô muôn thuở
Lần vào nhau riết chặt mối tình xuân!

Xương khô

Chiều hôm nay, bỗng nhiên ta lạc bước
Vào nơi đây, thế giới vạn cô hồn.
Hơi người chết toả đầy trong gió lướt,
Tiếng máu kêu rung chuyển cỏ xanh non.

Trên một nấm mộ tàn ta nhật được
Khớp xương ma trắng tựa não cân người,
Tủy đã cạn, nhưng vẫn đầm hơi ướt,
Máu tuy khô, còn đượm khí tanh hôi.

Phải hay chẳng đêm qua khi thuyền mộng
Của Nàng Trăng vào đến bên mây xa
Một cô hồn về đây, theo gió lộng ,
Trên mộ tàn, tìm lại dấu ngày qua?

Rồi giữa cảnh sương mờ, sao nhỏ lệ
Tiếng mõ vang náo động những thương vong,
Trống cầm canh xa vang nơi cõi thế,
Hồn yêu tinh chợt thấy động tơ lòng?
Rồi lấy ra một khớp xương rợn trắng
Nút bao giòng huyết đậm khí tanh hôi
Tìm những "miếng trần gian" trong tủy cạn.
Rồi say sưa, vang cất tiếng reo cười

Tiếng gà bỗng từ đâu vang dội lại
Hồn yêu tinh sực tỉnh giấc mơ nồng
Và vội vã trở về mồ u tối
Quên làn xương trong cỏ đám sương trong.

Hỡi yêu tinh (mà dấu trắng còn tỏ rõ
Trên nền xương, mà chân dẫm chừa phai mờ
trên nấm mộ) mau vang lời nức nở!
Ta chờ người trong những buổi đêm mơ!

Ta muốn thấy mi kêu gào, mi than thở.
Ta muốn nghe mi khóc lóc, mi van lơn!
Ta muốn trông, từ mắt mi, màu đỏ,
Từ đầu mi, não trắng, rú nhau tuôn!

Hãy về đây! Về bên ta mi hỡi!
Đem cho ta những phút rộn kinh hồn,
Những phút mộng điên cuồng, mơ dữ dội!
Ta sẽ vui giao ta khớp xương tàn.

Xương vỡ máu trào

Hỡi những hồ yêu tinh trong bóng tối,
Những thương vong uông tử đáy mồ sâu
Hãy hiện lên trong lời ta truyền gọi
Đem cho ta, bay hỡi chiếc đầu lâu.

Ta sẽ áp sọ dừa vào ngực nóng,
Truyền những nguồn sinh khí của thân ta,
Và sẽ đấm khối xương trong bể sóng
Của nhãn quang, bùng sáng, lửa châu sa.

Ta sẽ cắn lưỡi ta cho giỏ huyết
Phun lên nền xương trắng rộn hơi ma.
Để thức tỉnh bao giác quan tê liệt,
Sẽ truyền cho sức điện của hồn ta

Sọ dừa ơi! Hãy nghe ta truyền phán,
Hứa ngã nghiêng, lăn lộn, hãy kêu gào
Hãy rít lên những điệu xương vỡ rạn,
Hãy buông ra những tiếng máu sôi trào!

Hãy quay cuồng, múa may, trong gió lốc
Hãy cười những điệu cười như tiếng khóc,
Hãy hét vang, rung động đến mây cao
Cho hò ta đỡ được phút u sầu

Cũng quay cuồng, múa may và nghiêng ngã
Cúng cười thét, khóc gào vang núi cả
Dưới búng hồn, họng máu của hơi Điên.

Xuân

Tôi có chờ đâu, có đợi đâu,
Đem chi xuân lại gọi thêm sầu ?
Với tôi, tất cả như vô nghĩa,
Tất cả không ngoài nghĩa khổ đau!

Ai đâu trở lại mùa thu trước ?
Nhặt lấy cho tôi những lá vàng,

Với cửa hoa tươi, muôn cánh rã,
Về đây đem chấn nẻo xuân sang.

Ai biết hồn tôi say mộng ảo ?
Ý thu góp lại cảnh tình xuân.
Có một người nghèo không biết Tết,
Mang lì chiếc áo độ thu tàn.

Có đứa trẻ thơ không biết khóc,
Vô tình bỗng nổi tiếng cười ran.
Chao ôi mong nhớ, ôi mong nhớ,
Một cánh chim thu lạc cuối ngàn!

Xuân về

Pháo đã nổ đưa xuân về vang động
Vườn đầy hoa ríu rít tiếng chim trong
Cỏ non biếc, giải mình chờ nắng rưng
Bên lau già, theo gió uốn lưng cong

Đôi bướm lượn. cánh vương làn sương mỏng
Chập chờn bay đem phấn điểm muôn hoa.
Cát tiếng hát ngây thơ trên cỏ rộng,
Đàn chim khuyen đua nhật ánh dương sa.

Hàng dừa cao say sưa ôm bóng ngủ
Vài quả xanh khảm bạc hớ hênh phô,
Xoan vượn cành khều mặt trời rục rờ,
Bên bóng râm lơ lả nhẹ nhàng đu.

Đây tà áo chuối non bay phấp phới
Phơi màu xanh lấp lánh dưới sương mai
Đây, pháo đỏ lập lòe trong nắng chói
Đây hoa đào mỉm miệng đón xuân tươi.

Nhưng lòng ơi sao không lên tiếng hát
Nớ làm chi cảnh cũ nghìn xưa
Lòng hỡi lòng! Kia trời xuân bát ngát
Muôn sắc màu rạng rỡ dưới hương đưa

Hãy bảo ta: cảnh hoa đào mơn mớn
Không phải là khối máu của dân Chàm
Cảnh cây thắm nghiêng mình trong nắng sớm
Không phải là hài cốt vạn quân Chiêm!

Quả dừa xanh không phải đầu chiến sĩ,

Xác pháo rơi không phải thịt muôn người.
Hãy bảo ta: trời xuân luôn vui vẻ
Và bảo ta: muôn vật đợi ta cười.

Ta những muốn vui cười, ta những muốn
Đẹp sầu tư, ca hát đón xuân tươi

Nhưng, than ôi, xuân về trong nắng sớm
Mà lòng ta, đông lạnh giá băng thôi!

Chế Lan Viên

Nhà thơ. Tên thật **Phan Ngọc Hoan** Bút hiệu khác Chàng Văn Mai Lĩnh, Thạch Hãn, Thạch Mai. Sinh ngày 20 tháng 10 năm 1920 tại Bình Định. Chánh quán làng Cam Lộ Quảng Trị. Đậu bằng thành chung tại Qui Nhơn. Giáo chức tư thực. Khởi viết năm 1932, bài đăng trên các báo Tin Văn, Tiểu Thuyết Thứ Bảy, Phụ Nữ, Trong Khu Phòng, Người Mới, Văn Nghệ.... Trong Ban Chấp Hành Hội Nhà Văn Việt Nam (từ năm 1954). Từng là đại biểu quốc hội của chính phủ Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa. Sau 1975 vào Sài Gòn, cư trú tại quận Tân Bình. Mất ngày 20 tháng 7 năm 1989 tại Sài Gòn.

Tác phẩm đã xuất bản :

Điều Tàn (thơ, 1936), Vàng Sao (truyện, 1942), Gửi Các Anh (thơ 52), Ánh Sáng Và Phù Sa (thơ, 1960), Hoa Ngày Thường (thơ, 1967), Chim Báo Bão (thơ, 1967), Những Bài Thơ Đánh Giặc (thơ, 1972) Đối

Thoại Mới (thơ, 1973), Ngày Vĩ Đại (thơ, 1975), Hái Theo Mùa (thơ 1977), Hoa Trên Đá (thơ 1984),

Chế Lan Viên Toàn tập (thơ), Thăm Trung Quốc (ký), Những Ngày Nổi Giận (tuyên), Suy Nghĩ Và Phê Bình (tiểu luận), Bay Theo Đường Dân Tộc Đang Bay (tiểu luận), Nghĩ Cạnh Dòng Thơ (tiểu luận), Nói Chuyện Văn Thơ (tiểu luận), Vào Nghề (tiểu luận)

Chon giới thiệu và có bài trên các tuyển tập, tác phẩm :

Thi Nhân Việt Nam (Hoài Thanh Hoài Chân 1942), Thi Ca Việt Nam Hiện Đại (Trần Tuấn Kiệt, 1962), T. Tập Truyện Ngắn Tiên Chiến (Hoa Tiên, Xuân Thu -1969), Thi Ca Tiên Chiến Và Hiện Đại (Bảo Vân 1978), Nhà Văn VN 1945-1975 (Phan Cự Đệ 1979), Thơ Tình Việt Nam Và Thế Giới (Nguyễn Hùng Trương, Thanh Niên, 1988), Thơ Tình Bốn Phương (Thái Doãn Hiểu, Hoàng Liên, Trẻ 1994), T.T. Thơ Văn Huế Bình Trị Thiên (Trần Thanh Đạm, Hoàng Nhân, 1991), An Anthology Of Vietnamese Poems (Huỳnh Sanh Thông Yale University Press 1996), Lục Bát Tình (Đồng Nai, 1997), Thơ Lục Bát Việt Nam (Văn Hóa, Hà Nội 1994), Chế Lan Viên Giữa Chúng Ta (Lê Quang Trang, Lê Yên, nxb Giáo Dục), Chế Lan Viên Tác Phẩm Tác Giả (Vũ Tuấn Anh, nhà xuất bản Giáo Dục), Khuôn Mặt Và Tác Phẩm (Đoàn Minh Tuấn).

(theo Tác Giả Việt Nam _ Lê Bảo Hoàng)

